СРЕДНО УЧИЛИЩЕ
„ВАСИЛ ЛЕВСКИ“
ГРАД АПРИЛЦИ

Утвърдил: .....
Йонета Колевска
Директор на СУ „Васил Левски“ гр. Априлци

Програма

за превенция на ранното напускане на училище

2020/2021 учебна година

разработена въз основа на ***чл. 263***
от Закона за предучилищното и училищното образование
приета от Педагогическия съвет на проведено заседание
с **Протокол №** 1 / 29.09.2020 г.

Съдържание

I. УВОД..... Грешка! Показалецът не е дефиниран.

II. Анализ на проблема 4

III. Цели на програмата.....4

IV. Дейности по превенцията на ранното напускане на училище.....5

1.Основни принципи 5

2.Анализ на причините за възможно напускане.....6

3.Интервенция при риск от преждевременното напускане на училище 7

4.Основни политики за преодоляване на риска от (ранно) напускане на училище 8

5.Изисквания към конкретните дейности.....9

6.Общи комплексни дейности 10

I. УВОД

Настоящата програма е в съответствие с целите, залегнали в националните политики по превенция на ранното напускане на образователната система и комплекса от мерки на правителството в областта на образованието и социално-икономическото развитие.

В по-далечен аспект тя е част от политиката за предотвратяване или преодоляване на социалното изключване на уязвими групи или лица в риск.

Основен документ, формиращ държавните политики в областта на задържането на учениците в училище, е *Препоръка на Съвета на Европейския съюз от 28 юни 2011 г.*, засягаща политиките за намаляване на преждевременното напускане на училище (2011/C 191/01), на базата на която е изградена *Стратегия за намаляване дела на преждевременно напусналите образователната система* (2013–2020). Конкретните дейности за реализиране на тази стратегия са заложени в *План за изпълнение на Стратегията*.

Концепцията на училището е разработена в контекста на *Европейската платформа срещу бедността и социалното изключване*, на предложената от Европейската комисия „Стратегия за интелигентен устойчив растеж Европа 2020“ и на препоръките, направени във връзка с тях по отношение превенцията на социалното изключване и за по-добро образование и грижи в периода на ранното детство, насочени към осигуряване на всички деца на възможности за най-добър старт в живота.

Оперативни документи, взети предвид при разработване на настоящата Програма, са:

- Стратегия за развитие на училището през периода 2016–2021 година;
- Закон за предучилищното и училищно образование като основен документ за българското образование, както и произтичащите от него държавни образователни стандарти;
- Стратегия за образователна интеграция на деца и ученици от етническите малцинства (2015–2021);
- План за действие по изпълнение на националната стратегия за образователната интеграция на етническите малцинства (2015–2021);
- Национална стратегия за насърчаване и повишаване на грамотността (2014–2021);
- Национална стратегия за учене през целия живот за периода 2014–2021 година;
- Конвенцията за борба срещу дискриминацията в областта на образованието.

II. АНАЛИЗ НА ПРОБЛЕМА

Проблемът с ранното напускане на училище е фундаментален за образователната система на Република България и на Европа като цяло. Същевременно в работата на СУ „Васил Левски“ този проблем има специфични измерения. Причините са няколко:

- като цяло в община Априлци проблемът с потенциалното невключване в образователната система и възможностите за последващо отпадане се решава своевременно като част от общинските политики; на практика голям брой от национално представените рискове за отпадане на училище са преодолени на първия етап от изпълнение на *Плана за изпълнение на Стратегията* (2013–2016);
- статутът на средищно училище позволи както включването в специфични национални проекти за задържане на учениците в училище (напр. целодневна организация на учебния ден), така и получаване на финансиране на дейности за улесняване на достъпа до образование (безплатен транспорт);
- многогодишната училищна политика в социалната сфера компенсира рисковете пред определени групи ученици (осигуряване на учебници и учебни помагала; индивидуални помощи за семейства и др., осигуряване на безплатен транспорт на неправоимащите);

Същевременно динамичното развитие на обществото, промяната на социалната и демографската структура на обществото (вкл. интензивните вътрешно- и външномиграционни потоци) налагат да се развият добрите практики и да се потърсят нови пътища не само за задържането на учениците, но и за осигуряване на качествено образование за всички.

III. ЦЕЛИ НА ПРОГРАМАТА

- Интелектуално, емоционално, социално, духовно-нравствено и физическо развитие и подкрепа на всеки ученик в съответствие с възрастта, потребностите, способностите и интересите му;
- Формиране на толерантност и уважение към правата на учениците;
- Познаване на националните, европейските и световните културни

ценности и традиции;

- Компетентности в областта на българския език;
- Умения за общуване на чужди езици;
- Математическа компетентност и основни компетентности в областта на природните науки и на технологиите;

- Умения за учене;
- Културна компетентност и умения за изразяване чрез творчество;
- Умения за подкрепа на устойчивото развитие и здравословен начин на живот и спорт;
- Подкрепа за личностно развитие на детето и ученика;
- Изграждане на позитивен организационен климат;
- Утвърждаване на позитивна дисциплина;
- Развитие на училището.

IV. ДЕЙНОСТИ ПО ПРЕВЕНЦИЯТА НА РАННОТО НАПУСКАНЕ НА УЧИЛИЩЕ

1. Основни принципи

СУ „Васил Левски“ е част от образователната система на община Априлци и ще следва заложените в областната (Ловеч) и общинската (Априлци) програми за превенция на ранното напускане на училище и за обхващане на подлежащите на задължително обучение.

При това се приема че:

- всяко дете има право на равен достъп до качествено образование;
- ученикът получава непрекъсната подкрепа за личностно развитие в зависимост от своите индивидуални потребности; при възникване на затруднения в процеса на ученето училището осигурява индивидуална подкрепа;
- в центъра на образователния процес е ученикът; в процеса на работа се търсят диференцирани педагогически подходи, насочени към интересите му и стимулиращи неговата мотивация и адаптирани към способността да прилага усвоените компетентности на практика;

▪ ученикът се стимулира да участва активно в образователния процес;

▪ при необходимост се адаптират всички аспекти на образованието, програмите и методите на преподаване, както и формите на комуникация, за да се създадат възможности за включване;

▪ приемат се и се зачитат индивидуалните потребности и възможности на всеки ученик; неговите личностни качества, знания, умения и интереси, на които образователната институция трябва да отговори по подходящ начин, така че той да развие максимално своя потенциал;

▪ всички ученици са равнопоставени и не се допуска никаква дискриминация при образованието и възпитанието им;

▪ осъществява се сътрудничество между всички участници в процеса на обучение и възпитание (училище, ученик, семейство, общност), като вземането на решения се извършва в съгласие със законодателството на Република България;

▪ във всеки момент процесът на приобщаващото образование е гъвкав и динамичен, съобразно потребностите на учениците и в зависимост от спецификата на обществения живот.

2. Анализ на причините за възможно напускане

Обобщеният опит както на национално, така и на регионално равнище показват, че основните причини за напускане на училище са:

- *Социално-икономически:*
  - ниски финансови възможности на семейството/домакинството под линията на бедността;
  - нисък родителски капацитет;
  - висока цена на учебници и учебни помагала.
- *Социални:*
  - Родителска незаинтересованост, конфликти, напрежение и кризи в семейството, отрицателнбо въздействие на домашната среда;
  - Функционална неграмотност или ниско образование на родителите, ранни бракове и др.
- *Личностни и образователни:*
  - Езикова бариера, недобро владеене на български език на деца от малцинствата;
  - неразвита национална политика за насочване на учениците към училища, отговарящи на личните им предпочитания и интереси;

- трудности в усвояване на учебното съдържание, навици на учене, липса на мотивация, лоша дисциплина и др.;
- неадекватна методика и подготовка на учителите;
- нетолерантно отношение към „различието“;
- чувство за неуспех, неудовлетворение, ниска самооценка;
- отчуждение от натрупания училищен опит, неувереност в себе си;
- агресия и тормоз в училище;
- усещане за ограничен контрол върху събитията;
- специфични проблеми на работата с деца със СОП.

• *Етнокултурни:*

- отсъствие на познавателна мотивация сред децата от малцинствената общност;
- отсъствие на мотивация от страна на родителите за приобщаващо образование на децата им;
- ниска степен на готовност за училище на деца от тази общност, дефицит, на комуникативна компетентност сред такива деца и др.;

• *Институционални:*

- невлязла в сила нова нормативна база; много незададени параметри на образователния процес;
- неподходящи учебни програми, професии и профили в професионалните, профилираните и общообразователните училища, които не отговарят на пазара на труда.

Част от възможните причини за ранно напускане или необхващане на децата и младежите са нерелевантни на местно ниво (напр. някои локални стереотипи на поведение; труднодостъпност на отделни селища и пр.) и не се разглеждат от общинските и училищните стратегии.

3. Интервенция при риск от преждевременното напускане на училище

• *Идентифициране на риска* – отчитат се конкретните заплахи на равнището на отделните лица, следвайки принципа за решаване на проблемите на най-ниско равнище.

В началото на всяка учебна година класният ръководител анализира степента на риск за всички ученици. При възникване на извънредни събития през учебната година, се идентифицира промяната на тези обстоятелства.

• Сформира се екип за работа с ученика, назначен със заповед на директора, предложен от класния ръководител;

• Разработват се конкретни мерки за работа в конкретния случай;

• В края на всяка учебна година се анализират постигнатите резултати;

4. Основни политики за преодоляване на риска от (ранно) напускане на училище

• Развиване на модели за придобиване на професионална квалификация;

• Индивидуално и групово наставничество;

• Кариерно ориентиране и консултиране;

• Подкрепа на личностното развитие на учениците;

• Развитие на извънкласни и извънучилищни дейности;

• Повишаване участието и ангажираността на родителите;

• Привличане на общността;

• Създаване на подходящи условия за реинтегриране в образователната система на преждевременно напусналите я;

• Създаване на възможности за самостоятелно учене с цел признаване на резултати (валидиране на знания);

• екипна работа между учителите и другите педагогически специалисти – обсъждане на проблеми и обмяна на добри практики при работата им с едни и същи ученици с цел повишаване на педагогическите подходи;

• Допълнително обучение по учебни предмети;

• Допълнителни консултации по учебни предмети, които се провеждат извън редовните учебни часове;

• Кариерно ориентиране на учениците – дейности за информиране, диагностика, консултиране, посредничество и проследяване с оглед подпомагане на учениците в техния самостоятелен и осъзнат избор на образование и/или професия и осъществяване на връзка между училището и пазара на труда;

• Занимания по интереси – за развитие на способностите и на компетентностите на децата и учениците, за изява на дарбите им в областта на науките, технологиите, изкуствата, спорта, глобалното, гражданското и здравното образование;

• грижа за здравето – гарантиране на достъп на учениците до

медицинско обслужване и програми за здравно образование и за здравословен начин на живот;

• осигуряване на общежитие;

• поощряване с морални и материални награди;

• ранно оценяване на потребностите и превенция на обучителните затруднения;

• Осигуряване на допълнителна подкрепа за ученици със специални образователни потребности – работа с ученик по конкретен случай, осигуряване на обща подкрепяща среда, дидактически материали, методики и др., ресурсно подпомагане;

• Повишаване участието и ангажираността на родителите – грижи за предотвратяване на ранните бракове и ранни раждания; провеждане на беседи с подрастващи и с техните родители за начина на предпазване от ранна бременност, за опасностите, които крие ранната бременност за майката и бебето;

• планиране на плана на класния ръководител, насочени към идентифициране на ученици в риск и към индивидуалното им консултиране; инициативи за подпомагане на ученици в риск от техни съученици;

• Информационни кампании за популяризиране на ползата от придобиване на професионална квалификация като възможност за реализация при риск от преждевременно напускане на училище;

• Реализиране на партньорски програми и сътрудничество между училищата и бизнес организациите и училището в и извън държавата за по-тясна връзка и практическа реализация на завършилите и придобили професия;

• Популяризиране на добри училищни практики за подпомагане на деца и ученици в риск;

• Създаване на условия в училище за придобиване на квалификация по професии на лица, отпаднали или преждевременно напуснали;

5. Изисквания към конкретните дейности

• *всеобхватност на дейностите*: реализират се с координираните усилия на всички участници в образователния процес;

• *публичност и прозрачност на цялостната политика*: чрез училищните и местните медии се отразяват принципите и добрите практики на работа;

• *съхраняване на личното достойнство* – всички дейности се извършват със зачитане на личното достойнство на ученика, включително чрез неразгласяване на лична информация.

Политиките и мерките, които СУ „Васил Левски“ предприема за преодоляване на причините за отпадане, са подчинени на националните, областните и общинските стратегически мерки, като се отчита спецификата на училището и нуждите от подкрепа на всеки ученик.

Отговорност за гарантирането на равен достъп до качествено образование носи целият колектив.

6. Общи комплексни дейности

• Изготвяне на база данни от класните ръководители, в чиито класове има ученици от уязвими групи и деца в риск;

• Предварително координиране на действията на класните ръководители и училищното ръководство;

• Квалификация на педагогическите специалисти в управлението на конфликти, справянето с агресията и насилието, търсене на адекватна психологическа помощ;

• Включване в образование и обучение чрез насочване към занимания, съобразени с потребностите на ученика;

• Индивидуална подкрепа за ученика от личност, която той уважава;

• Участие на ученика в дейности в полза на класа или училището;

• стимулиране на доброволчеството;

• Изграждане на атмосфера на толерантност към различието у всички Ученици;

• Диагностициране на формите на агресия и тормоз и работа за разрешаване на конфликтите;

• Стимулиране на мотивацията за учене чрез използване на иновативни педагогични методи и форми за предаване, преподаване и научаване на учебни знания и осигуряване на подходяща интерактивна среда;

• Извършване на *ефективна диференцирана работа с учениците с намалена успеваемост чрез изработване на индивидуален тематичен план и календарен график за преодоляване на изоставането*;

• Повишаване участието и ангажираността на родителите в процеса на образование.